

KULTURMINNEDAGEN 2004

SØNDAG 12. SEPTEMBER KL 1300

ØSTRE VOKSEN GÅRD

Sørkedalsvn. 301

**JORDBRUK OG GÅRDSANLEGG
I VESTRE AKER**

Gårdbruker Johannes Woxen
og lektor Finn Holden
vil snakke om det som var
og det som er på gården.

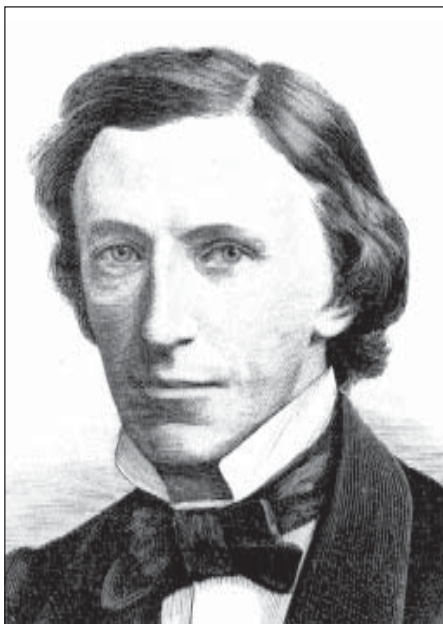
VELKOMMEN

HANS JOHAN WOXEN

FRA SKILLING MAGAZIN 1887

Hans Johan Woxen, hvis bilde vi i dag leverer, tilhørte en av Aker sogns eldste familier, i hvis eie gården Woxen har vært i flere hundre år. Han var eneste sønn av gårdbruker Johannes Woxen og hustru Mathea født Schiørn.

Da besteforeldrene ennå var forholdsvis unge folk den gang hans far giftet seg, forpaktet denne en gård i Skedsmo, hvor Hans Johan ble født den 8. februar 1824. Syv år gammel flyttet han med sine foreldre til (Østre) Woxen, hvor hans hjem siden har vært til den 28. juni dette år, da han plutselig avgikk ved

Hans Johan Woxen etter en tegning i Skilling Magazin 29.10.1887

døden, rammet av hjerteslag.

I sine første skoleår nød Hans Johan en omhyggelig undervisning av flinke huslærere – leste også en tid med nåværende biskop Grimelund – og kom så inn på Møllers Institut, hvor den flittige og oppvakte gutten holdt seg som nummer 1 i klassen og vant sine læreres udelte kjærlighet og gode forhåpninger om hans fremtid, hvorom flere oppbevarte testimonier bærer vitnesbyrd. I 1843 tok han artium og året etter anneneksamen, begge med beste karakter.

Hans første lyst var lesning, og hadde det stått til ham alene å bestemme sin fremtid, så hadde det juridiske studium avmerket hans løpebane. Foreldrene nærte imidlertid en viss frykt for at denne hans lyst skulle bringe deres eneste sønn bort fra interessen for familiegodsets bevarelse i slekten, og Hans Johan, som var en lydig sønn, bøyde seg for foreldrenes ønske.

Avgjørende for ham var det da han etter å ha påbegynt sine juridiske studier, en gang ba sin far om en pengesum til en del juridiske verk, fikk svaret: ”Du skal få et gjødselgrep, sønnen min.”

Farens vilje var ham en lov, og han ble landmann. Forinnen han tok fatt på denne for ham noe fremmede beskjeftigelse, fikk han imidlertid lov til å ta en rundtur i Europa for derved å abstraheres fra studiene.

Pliktmenneske som Woxen alltid var, gjorde han seg snart fortrolig med den for ham således bestemte livsstilling. Herunder hengikk noen år, da han

utviklet sin ungdom, dels ved de for en landmann nødvendige studier og dels ved deltakelse i landmannslivets praktiske sysler, mens han dog aldri unnlot å benytte ledige stunder til lesning på andre felt. Han reiste i disse år atskillig både i Norge og i utlandet for å se seg om.

Først i 1853 overtok han gården etter sin da avdøde far, og giftet seg i 1858 med en datter av forvalter Fyhn. Dette ekteskapet skjenket ham seks barn. Som ektemann og far var han en perle, og som husbond hadde han sine undergivnes udelte aktelse og hengivenhet. Han virket meget godt i det stille. Av en tilbakeholden og beskjeden karakter likte han aldri at det ble gjort vesen av hans egen person. Et utslag av dette tør det også være at han ikke var til å formå til å fotografere seg etter at han var kommet ut over sin ungdom.

At en mann med Woxens evner og karakter i årenes løp innehadde alle de tillitsverv en kommune råder over, var en naturlig selvfølge så meget mer som han varmt interesserte seg for Akers kommunes vel og med sannhetskjærlig klar-syn røktet de ham pålagte plikter.

I femtiårene ble han valgt inn i lignings-, fattig-, matrikul-, skole- og sunnhetskommisjonen. I 1859 kom han inn i herredsstyret, som han stadig forble medlem av. I formannskapet var han med fra 1865 til 1869 og fra 1881 til sin død. Ordførervervet ønsket han ikke å overta fordi han var litt tunghørt. I de mellomliggende årene ba han seg fritatt for valg som formann på grunn av sin stilling som overformynder, som han var i hele 16 år. Han var også en tid ”forligelseskommisær”.

Fra 1871 til sin død var han medlem av Akers Sparebanks direksjon, og han ble formann for den under konsul Thomas Heftye. I det politiske liv deltok han med stor interesse og var fra 1876 stadig valgmann for Vestre Aker. Han var høyremann av reneste vann.

Vi tror ”Dagbladet” har funnet treffet uttrykk for hans politiske virksomhet når det dagen etter hans død skriver: ”Hans hissigste politiske motstandere har ikke noe å utsette på hans karakter og person.” ”Dagbladet” sier videre: ”Med sin klare forstand, sin sunne dømmekraft, på samme tid litt seig, men grundig og forsiktig representerte han all lokalkunnskap og all kommunal innsikt i bygda. Å henvende seg til ham i slike saker, det var å slå opp i det fullstendigste leksikon. Men så hadde han også gjennomgått alle gradene og virket der med lyst og interesse og flid. Og det skal her ved hans grav sies at Akers kommune har mistet sin dyktigste mann.”

At denne manns bortgang etterlot et dypt savn, ikke alene for hans nærmeste, men også for en stor skare av venner og bekjente, kom til syne i den deltakelse som viste seg ved hans begravelse, som foregikk fra Vestre Akers kirke. Kommunebestyrelsen hadde latt kirken kle i sorgskrud. Fra kommunebestyrelsen ble det lagt en eikekrans og fra Akers Sparebank en sølvkrans på hans kiste, som med det rike blomsterflor under sørgeomusikk ble båret av Akers formannskaps medlemmer mens kommunerepresentantskapet fulgte in corpore. Sogneprest Nygaard tolket i varme ord hans for-tjenester og sa ham den siste takk for all hans offervillighet, rettskaffenhet og troskap.

ØSTRE VOKSEN

AV FINN HOLDEN

Østre Voksen var en storgård. Folketellingen av 1865 forteller om en gård med seks hester, 16 kuer, tre sauer og fire griser. Selv om eieren, Hans Johan Woxen, var 41 år gammel, proprietær og selveier, titulerte han seg fremdeles som student. Hans kone var frue, Inger Elisabeth, 27 år, med to barn, en datter på sju og en sønn på to år. Hun hadde god hjelp med hus og barn, barnepike, husjomfru, tjenestekar, tjenestepike og budeie. Dessuten bodde det et legdslem, Karen Andreasdatter på ti år, sannsynligvis en foreldreløs jente som fattigvesenet hadde plassert bort inntil hun kunne gå ut i arbeid etter konfirmasjonen.

Gården hadde seks husmannsplasser med jord i 1865: Jordsbråten, Myra, Mæhlum, Jarbakken, Grindbakken, Himstad og Bogstad portstue og plassene Langås, Guttormstuen og Svarverud med litt jord. Alle hadde en eller to kuer, men bare én plass hadde hest, det var Mæhlum som hadde to hester, to kuer, sju sauer og en gris.

De store Akergårdene var store institusjoner. I 1865 bodde det i alt 86 personer på Østre Voksen med alle husmannsplassene. Husmennene hadde fast arbeidsplikt på gården, på jordene, i skauen, og kjøring av melk, tømmer, kjøtt og poteter inn til byen. Konene og barna på husmannsplassene arbeidet også på gården. Det var nok av arbeidsoppgaver. Matrikkelen for 1869 oppgir litt andre tall enn folketellingen. Gården hadde nå seks

hester, 23 kuer, ti sauer og tre griser og avlet 250 tønner poteter.

Da Voksen ble delt i to gårder etter Lars Woxens død i 1801, delte brødrene Lars (Vestre) Voksen og Jon (Østre) Voksen jorder og skog etter bonitet, hvor god jorden var. Derfor ble jordene på hver gård spredt ut over hele området, begge hadde jorder sør og nord for gården og ovenfor Bogstad. Østre Voksen hadde 280 mål meget god "Leermuld paa Leergrund", 61 mål middels sand- og leirjord, 71 mål sandjord på grusbunn og 108 mål jord, inndelt på samme måte, ovenfor Bogstad. Gården hadde også 26 mål sandjord, som kunne dyrkes opp, og 87 mål havnegang, pluss tilsvarende områder ovenfor Bogstad. Gården hadde 2059 mål skog, hvor det årlig kunne hogges sju tylfter tømmer og 81 favner ved. Voksen Mølle ble drevet som sameie mellom gårdene som hadde to og en halv foss og beregnet inntekt av fisket for 50 spesiedaler i året. Etter norske forhold en storgård.

Hans Johan Woxen døde i 1887, og enken overlot gården i 1895 til sin eldste sønn Johannes Woxen. Inntil han overtok gården, ble Østre Voksen drevet med tradisjonelt jordbruk slik som tallrike generasjoner før ham hadde gjort. Men han opplevde presset fra storsamfunnet. Jorder og skog ble solgt fra, til Tryvannsbanen fra Besserud til Frognerseteren, til hoteller og sanatorier på Voksenkollen og til boliger. Jordbruket ble drevet tilbake fra skanse til skanse.

Øverst: Søndre Jarbakken. Husmannsfamilien står på Ankerveien.
Foto: Johannes Woxen.

Nederst: Voksen mølle. Fotografert 1939 av Niels Fr. Woxen

Storseter (Sokn)	Ann. Nr.	År	Eiere eller Bønder og Bønderes Navn	Storseter (Sokn)	Storseter (Sokn)	Storseter (Sokn)	Storseter (Sokn)	Storseter (Sokn)	Storseter (Sokn)	Storseter (Sokn)	Storseter (Sokn)	Storseter (Sokn)	Storseter (Sokn)	Storseter (Sokn)	
Vestre Voksen	15	88	Rosa Larsen	22	1	21	200 H. sørget god Løvsmedell på Løvsmedell	4 19	4,290	52 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	65 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	100 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588
							20 H. middels Børn på Løvsmedell	11	1,320	50 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	50 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	100 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588
							20 H. Børn på Løvsmedell	11	1,320	50 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	50 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	100 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588
10 H. sørget god Løvsmedell på Løvsmedell	11	1,320	50 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	50 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	100 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	100 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	100 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	100 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	
Børn															
Østre Voksen	15	88	E. J. Peters	24	4	8	200 H. sørget god Løvsmedell på Løvsmedell	4 19	4,290	52 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	65 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	100 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588
							20 H. middels Børn på Løvsmedell	11	1,320	50 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	50 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	100 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588
							20 H. Børn på Løvsmedell	11	1,320	50 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	50 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	100 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588
10 H. sørget god Løvsmedell på Løvsmedell	11	1,320	50 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	50 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	100 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	100 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588	100 H. stykker Børn	4 8 Sept. 588			

Andel av andel	Andel av andel	Andel av andel	Andel av andel	Andel av andel	Andel av andel	Andel av andel	Andel av andel	Andel av andel	Andel av andel	Andel av andel	Andel av andel	Andel av andel	Andel av andel	Andel av andel	Andel av andel	Andel av andel
12 T.	20	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11
15 T.	20	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11
15 T.	20	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11
15 T.	20	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11

Matrikelutkastet 1869

Voksenjordene rundt 1910.
Begge foto: Johannes Woxen

Vårarbeid før traktoren ble tatt i bruk.
Foto rundt 1910.

BRATTALID – HELGE INGSTADS HJEM

AV SEYNA SØNNICHSEN

Brattalid, navnet er etter Eirik Raudes gård ved Eiriksfjorden i Austerbygd. Gården var den gang Grønlands største høvdingsete. Huset ligger praktfullt i skråningen under Vettakolltoppen, med en imponerende utsikt utover fjorden. I hjemmet til Helge Ingstad bor i dag hans datter Benedicte Ingstad, som var så vennlig å gi meg historien bak farens hjem.

Huset ble opprinnelig bygd under andre verdenskrig og besto av tømmer. Det besto da bare av en etasje. Det lå på Høvik i Bærum og ble benyttet som

sommerhus av den tyske rikskommisær under krigen i Norge, Josef Terboven. Da Helge Ingstad som jurist var med i rettsoppgjøret etter krigen, fikk han høre om denne sommerhytta på Høvik, og var så heldig å få kjøpt den i 1945.

Men så kom spørsmålet om tomt. På en av sine mange turer ble han begeistret for området rundt vestsiden av Vettakollen. Etter sine mange år i villmarken var han fremdeles opptatt av å være i naturen og gjerne for seg selv. Den gang lå det aktuelle området under Grimelund gård, som var eid av familien Husebye. Helge Ingstad tok kontakt med familien Husebye på Grimelund i det rette

Brattalid, Eirik Raudes gård på Grønland. Aschehougs norgeshistorie, bind 2.

Pelsjegeren. Hentet fra Pelsjegerliv blant Nord-Canadas indianere.

Over: Forsiden av Ingstads hus med kontortilbygget til venstre.
Under: Fremdeles er det grønlandshunder i huset.
Begge foto: Finn Holden

øyeblikk. De satt nemlig og leste høyt av ”Pelsjegerliv blant Nord-Canadas indianere”, en bok alle kjenner. Så dialogen var raskt etablert, og Helge Ingstad fikk kjøpt 12 mål tomt. Senere ble resten av den store skogen til Grimelund gård solgt til Oslo kommune. Helge Ingstads Brattalid ble en øy innenfor markagrensen.

Å flytte huset fra Høvik til Vettakollen ble litt av en bedrift; hver tømmerstokk ble merket og nummerert. Så ble huset fraktet til Vettalia. Huset fikk en etasje til, tegnet av Ingstads fetter, arkitekt Georg

Greve. Den etasjen ble ikke bygd av tømmer. Da Helge Ingstad ble eldre, fikk han tillatelse til bygge på et soveværelse og arbeidsværelse i første etasje, på vestsiden av huset.

Helge Ingstad elsket å bo her. Han hadde sine jevnlige turer til Fuglemyra på toppen av Vettakollen, hvor han tok sin morgengymnastikk. Sammen med sin kjære kone Anne Stine hadde han her et levende miljø med kunstnere og forfattere i det vakre hjemmet. De satte begge stor pris på naturen rundt, og ikke minst den fredelige atmosfæren som preget stedet Brattalid.

*Kjernen i Helge Ingstads hus med de originale tømmervegger i første etasje.
Foto: Finn Holden*

Over: Utsikten fra plenen foran Brattalid.
 Under: Vettali i dag. Samme utsikt herfra?
 Begge foto: Finn Holden

VETTALI

AV ANNE-WENCHE ORE

Det hele startet med følgende brev av 8. september 1899 fra Akers Kriminaldommer, Skifte- og Auktionsforvalter:

Hr. Amtmanden i Akershus Amt
 I en Hr. Amtmanden idag tilstillet underdanigst Ansøgning har jeg anholdt om Tilladelse til at kjøbe et Grundstykke af Eiendommen Grimelund i Vestre Aker tilhørende Fr. Husebys Dødsbo, der staar under offentlig Skiftebehandling ved Akers Skifteret. – Da jeg, hvis Ansøgningen indvilges, er inhabil som Skifteforvalter i dette Anliggende, andrager jeg for nævnde Tilfælde om, at en Sætteskifteforvalter maa blive beskikket til i Forening med Boets tvende Værger paa Boets Vegne at afslutte Kjøbekontrakten. Hr. Lensmand Wetlesen har erklæret sig villig til at modtage saadan Beskikkelse.

Akers Skifteret 8 Sepember 1899
 Hj. Smith”

Saken endte i Den kongelige Norske Regjerings Justits- og Polti-Departement som 5. oktober 1899 svarte amtmanden slik:

”Til Hr. Amtmanden i Akershus Amt.
 Ved høieste Resolution af 3. Oktober sistleden er det naadigst bestemt: ”At det tillades Kriminaldommer, Skifte- og Auktionsforvalter i Aker Hjalmar Smith uanseet Bestemmelsen i Forordningen af 31 Juli 1743 at købe et Grundstykke af

Eiendommen Grimelund i Vestre Aker.”

Hvilket herved meddeles til Underretning og videre Kundgjørelse for Kriminaldommer Smith i Anledning af det fra denne med Hr. Amtmandens Skrivelse af 16 september sistleden indkomne Andragende.

Kristiania den 5 Oktober 1899
 Einar Løchen”

I 1900 ble det bygget en tømmerhytte på tomten. Hytta var prefabrikert og ble satt sammen på stedet. Den fikk navnet Vettali og ligger den dag i dag aller øverst i Vettaliveien. Den er riktignok sterkt ombygget til bolighus rett etter krigen og bærer ikke preg av å ha startet som en 1 ½ etasjers tømmerhytte.

Vettali var familiens sommerhus. Den flyttet opp i skoleferien og reiste til byen til skolestart. Familiefaren dro ned til sitt kontor i den utstrekning det var nødvendig, med Holmenkollbanen fra Skådalen stasjon. Familien holdt høner for egen eggproduksjon. Melk har de antagelig fått fra Grimelund, men resten av matvarene kom fra byen. Det eksisterer et bilde som tydelig viser en løypestreng opp til hytta. De hadde brønn, og i tillegg ble det anlagt en dam nedenfor hytta.

Vettali ble også flittig brukt om vinteren. Kriminaldommeren var en gammel Frøensvollkar og en ivrig skiløper. Det eksisterer en hytteprotokoll fra 1902 og utover som viser mange besøkende både sommer og vinter.

I 1912 dro familiens sønn til Berlin for å studere, og Vettali ble solgt.

Artikkelen sto i medlemsblad nr. 2/1994.

Vettali – et naturlig navn på det første og øverste huset i lia mot Vettakollen.

Ester og Lill Smith på trappen 17. mai.

ANNE-WENCHE ORE

AV WENCHE UNDRUM

Hun bor høyt og fritt oppe i Voksenlia, vår tidligere formann Anne-Wenche Ore. Jeg besøker henne en dag i slutten av mai for å høre om hennes ti år som medlem i Historielagets styre, og hennes fem år som leder.

I slutten av 1980-årene var det var flere som gikk rundt med en tanke om å danne et historielag i bydelen. Da Sigrid Solberg ringte og spurte henne om hun var interessert i å være med, takket hun umiddelbart ”ja”. Det var Per Henrik Bache, Øyvind Gaukstad, Finn Holden, Jan Høeg og Sigrid Solberg, som dannet Vinderen Historielag 23. mars 1992. Anne-Wenche kom med året etterpå.

Hun var nestleder under Øyvind Gaukstad, før hun selv overtok som leder, i 1998. Hennes engasjement for Historielaget har vært glødende, og hun har alltid tenkt på Historielaget når hun har vært ute i sosiale sammenhenger. ”Er dette noe vi kan bruke i bladet vårt? Hva er igjen av gammel historie og gamle bygninger som vi kan dokumentere før det blir borte?”

Hvilken bakgrunn hadde hun så Anne-Wenche Ore som fikk henne til å engasjere seg så sterkt i lokalmiljøet og Historielaget? Etter hvert som jeg spurte og grov, kom det frem en ganske solid akademisk utdanning. Med en mor som var lærer på Ris og på Oslo Handelsgym, og en far som var professor i gresk, er det jo klart at hun ble inspirert til å søke kunnskap.

Ut fra hennes interesse for historie var jeg sikker på at det var det hun hadde studert. Men der tok jeg grundig feil. Hun gikk på Slemdal skole, og tok latinartium på ”Katta” og var den eneste fra strøket der omkring som gjorde det. Etter dette ønsket hun å studere realfag. Hun måtte da ta et år til med matte for å kunne komme inn på Blindern.

Selv sier hun at det var praktfullt å vokse opp på Voksenlia. Det var jo nesten ingen biler der, så de kunne leke overalt. De spilte dødball på stasjonen, badet i Sundtsdammen og i Strømsdammen. Om vinteren gikk de på ski, og de kunne ake rundt der de bodde. De hadde sin egen sportskubb også, ”Sport”. Senere skiftet den navn til ”Try”, (Tryvann). Opprinnelig var det en gutteklubb, men etter krigen fikk jentene også være med. Klubben skapte, naturlig nok, et godt nærmiljø. Nå i januar feiret sportsklubben sitt 75 års jubileum med stor lunsj på Soria Moria. Fortsatt bor mange av medlemmene på Voksenlia.

Kommunikasjon var, den gang som nå, trikken. Den har skranglet og gått til samme tider siden Anne-Wenche vokste opp, og hun brukte den frem og tilbake til skolen hver dag. De 25 minuttene det tok fra Voksenlia til Nationaltheateret, brukte hun til lekselesing. Så da vet vi at en times lekselesing hver dag holdt til en god artium.

Etter studiene på Blindern ble det giftemål og tre barn, og noen år hjemme før hun igjen var tilbake på Blindern i full jobb. Ikke som lærer slik man kanskje

skulle tro, men hun jobbet med EDB og var med på å bygge opp felles retningslinjer for opptak på de nordiske universitetene og vitenskapelige høyskoler. Immatrikuleringsgrunnlaget for høyere utdanning, rett og slett. En svært morsom og interessant jobb som hun hadde til hun sluttet i 1998. At hun er kunnskapsrik, et det ikke tvil om. Hennes

arbeidsværelse er fullt av bøker og dokumenter, og bærer preg av en aktiv bruker av alt tilgjengelig materiale.

Hennes familie har bodd i bydelen ”bestandig”, for 100 år er lang tid. Hennes farfar kjøpte hytte i Vettalia i 1900, og bodde der fra vår til høst frem til 1912. Han reiste frem og tilbake på jobb, og syns det var flott å kunne bo slik. Farmor var visst ikke helt av samme oppfatning. Det kan man jo godt forstå. Fasilitetene den gangen var vel neppe av de beste så ”langt inne i skauen” som Vettalia var den gangen. Men et godt grunnlag for familiens interesse og glede for friluftsliv ble lagt. Hennes far kjøpte huset i Jerpefaret i 1927, og i 1957 flyttet Anne-Wenche og hennes mann Aadne inn der. Tre gutter vokste opp i frisk luft og flott natur.

Anne-Wenche Ore i nedgangen til huset på Voksenkollen. Foto: Wenche Undrum

De hadde sesongkort i Rødkleiva, og ble glad i naturen sommer som vinter. Men det ble særlig aking som ble vintersporten for de to yngste. Det ble NM i aking, og etter en 6-plass i VM, kom en av dem til OL i Innsbruck i 1976.

Hun vokste som nevnt opp i et rikt akademisk miljø, og ble tidlig inspirert til å lese. Hennes morfar, Trond Rogstad, var rektor på Ris fra 1917 til 1935. Den gangen bodde rektorfamilien på skolen. De bodde i tredje etasje i Østfløyen. Skolen ble senere utvidet, og leiligheten til hennes besteforeldre ble bygget om til klasserom. Pussig nok hadde Anne-Wenche siden klasserom i sin morfars og mormors gamle leilighet.

Når jeg så spør henne om hvorfor en realist som henne ble så opptatt av historie, kommer svaret kort og kontant: ”Jo, lokalhistorie og alle menneskene som har bodd her, er så spennende”.

Hennes ti år i Vinderen Historielag har ført til mange gode kontakter og et stort nettverk i bydelen. Folk har visst hvem hun var, og hva hun stod for. Det har ført til at hun for eksempel står på Venstres liste, og har endt opp som varamann i bydelsutvalget og i teknisk komité for bydelen.

Hun leder en historiegruppe på Eldresentret på Vinderen. Denne gruppen tar for seg forskjellige tema som måtte interessere de fremmøtte. Hemingrevyen, alle butikkene og forandringene de har gjennomgått, gamle alléer, gartnerier og husmannsplasser, bare for å nevne noe. Hun lærer alle som ønsker det, å bruke data, og har på denne måten kommet i kontakt med en utrolig stor gruppe mennesker. Det er akkurat denne gruppen som kan bidra med lokalhistorie før den

blir glemt. I sin database har Anne-Wenche nesten 800 bilder fra området. Tanken bak det er å ha en billedmasse som kan brukes til artikler i medlemsbladet.

Som nevnt er hun interessert i lokalhistorie, og er med i Voksenlia Vel som har 90 års jubileum i 2006. Det sitter nå en gruppe på fire stykker sammen for å lage en bok om dette. Alle samler stoff på hver sin kant, møtes jevnlig, har det svært hyggelig og inspirerer hverandre til å få boken ferdig.

De har vært så heldige å få økonomisk støtte fra Eilif Rasmussens Minnefond slik at de har hatt til kontorutgifter, men må nok se seg videre rundt for å få penger til trykkingen også.

Hennes engasjement i Vinderen Historielag har også ført til oppdrag i andre sammenhenger. Det ble møter i Fellesrådet for historielag i Oslo, hun ble med i Eldrerådet i Vestre Aker, Interesseforeningen Oslo Middelalder, og som nevnt, Eldresentret på Vinderen. At hun er en aktiv dame, er det ikke tvil om. Etter at vi var ferdige med dette intervjuet, kjørte jeg henne til et møte på Eldresentret på Vinderen, derfra skulle hun videre til Interesseforeningen Oslo Middelalder om kvelden. Men som hun selv sier det. ”Jeg treffer jo så mange hyggelige mennesker, og det inspirerer meg til å engasjere meg i mitt nærmiljø”.

Jeg har også truffet et hyggelig menneske og hatt en fin samtale. Jeg har fått vite litt mer om en person jeg har sittet i styret sammen med i fire år, som jeg hadde et fint samarbeide med. Takk for en hyggelig formiddag, Anne-Wenche, og lykke til i din aktive pensjonisttilværelse.

HAGAN - UTFYLLING

AV JOHANNES DONS

Det overrasket meg at jeg ikke fant stabburet nevnt i beretningene om Henrik Backers husmannsplass Hagan i medlemsbladet 2/2004.

Rundt 1930 besøkte jeg som gutt jevnlig sammen med min far Christian Dons en gammel – 60 år – original som bodde i stabburet på Hagan hos Backer. Han hadde astma og stammet kraftig, men hadde mange historier på lager. Far var blitt kjent med ham gjennom speiderarbeid, og han tjente vel litt på å klippe speiderliljer i filt til speiderdraktene. Mine foreldre fikk i bryllups-presang to nydelige sølv lysestaker, som nå står på kaminen i mitt barndomshjem, hvor jeg fremdeles bor. Mannen het Job Mork, av god gammel Kristiania familie. Senere flyttet Job Mork til det lille to etasjers huset vestligst i Lybekkveien hos Malin. Der besøkte vi ham også.

Jeg traff da Henrik Backer selv og var inni hjemmet hans noen ganger. Etter hukommelsen var det lavt under taket og mørkt. En periode reiste min far samtidig med Backer fra byen ved middagstider med ”Gressbanen ring” bussen. Den gikk fra Tordenskjolds plass kl. 1500. Far gikk av ved broen ved Holmendammen, så vi spiste middag i hele min barndom kl. 1540. Adressen var Ballerudveien 14, forandret for lenge siden til Slyngveien 26.

Backer gikk av bussen på Gressbanen, Hagan lå jo like oppi bakken. Bussen fortsatte over Vinderen, Vestre Aker kirke, Bislett. En tid var bussen av det slaget som hadde flere benkererker, slik at man satt i kjøreretningen og hadde

sin inngangsdør for hver rekke. En av sjåførene tror jeg het Herzog. Ved Holmenbroen var et par egenartede små hus. Der bodde Vik som vi visste var ansatt ved Krematoriet.

Det ble ikke skåret is på Holmendammen etter 1923, men vi kunne leke i ishusene like nedenfor broen – der var masse våt sagflis.

AKING I HOLMENKOLLVEIEN

AV JOHANNES DONS

Backersvingen i Holmenkollveien like ovenfor Gressbanen var bråere før. De akende visste at hvis de skulle beholde gli og fart over Holmensletta, gjaldt det å ha fart i svingen. Gle man over sletta med ”Blåsbort” på venstre side, gikk det i ett videre til Skøyen. Dette fortalte mine foreldre som akte her en del omkring 1914.

Blåsbort ved Holmendammen.

LØKKA

AV RANDI CECILIE BØRRESEN
F. 1945 I VESTRE AKER

I min barndom var det fremdeles liv i hytter og på husmannsplasser i området. Vi bodde i Krag's vei. I Krag'skogen bodde ”Edvardsen”. I dumpa der hvor Arnebråtveien i dag munner ut i Ankerveien, lå husmannsplassen Jarbakken. Da Ankerveien ble utvidet i bredden, ble husmannsplassen liggende som en vorte midt uti den etter hvert nokså trafikkerte veien, inntil hele stua ble flyttet til Voksen skole mange år senere. Der var det den gang bare jorder, som var fine å gå på ski på. I skråningen ned fra Ankerveien mellom der Voksen kirke ligger i dag og Bogstad camping, lå Kvistbakken. Der hoppet vi på ski med god fart fra et naturlig ovarenn. Syd for svingen, der hvor Olaf Bulls vei nå tar av fra Ankerveien, lå det også en husmannsplass. Og

der hvor Bogstad camping ligger i dag, var det fullt av tyskerbrakkur hvor store barnefamilier bodde på ett og to rom hver.

Fra Voksen gård hentet de hver uke ”grisemat” hjemme hos oss. Vi var en stor husholdning, seks barn og tre-fire voksne og mye selskapelighet, (jeg husker fra min tidligste barndom at vi enda hadde både barnepike og hushjelp). Mor ble fortalt at hennes skyller var særlig populære, for der fantes det hverken glassbiter eller sigarettstumper, som kunne forekomme i matrester fra restauranter og kaféer. Jeg kan også såvidt huske melk i spann, men om den melken kom fra Voksen, vet jeg ikke.

Haven vår grenset i øst og syd til ”skogen” (Løkkaskogen). Om våren var det ofte elg der, som hadde trukket ned fra Nordmarka i vårknipa etter snerike vintre. Jeg kan huske min storesøster

Løkka. Foto: H.O. Christophersen.

Bergljot matet de sultne dyrene med brødsalker over gjerdet.

På nedsiden av skogen lå husene til Backer (maleren Henrik Backers eiendom lå på det som var husmannsplassen Hagan). Og litt lenger bort vis a vis Holmenkollen tennisklubb, bodde familien Moen på husmannsplassen Løkka. I skogbrynet øst for Løkka lå det enda en husmannsplass som var større, men den ble revet ganske tidlig i min barndom. Man kan enda se restene av grunnmuren ved stien som går opp til venstre der turveien fra Holmendammen har krysset Bjørnveien og fortsetter langs bekken opp mot Dagaliveien.

På vestsiden av denne bekken oppe i skogen bodde "fantene" i en selvbygget plankehytte. De lignet Helan og Halvan på en prikk, den ene høy, alvorlig og radmager, den andre rødusset, liten og rund, begge alltid iført obligatorisk ryggsekk å la Solan Gundersen. Vi barn syntes nok de så litt skumle ut, men jeg visste at de var "snille", for de hadde hatt radio og hørt på London under krigen (og hadde tydeligvis delt nyhetene med andre). Mine eldre søsken forteller at de fikk høre på barnetimen hos "fantene" like etter frigjøringen før myndighetene hadde rukket å dele ut de inndratte radioapparatene til vanlige folk. Så jeg tok alltid mot til meg og hilste pent på dem og neiet der de kom ned stien fra trikken og butikkene på Besserud og gikk det lille stykket langs gjerdet vårt før de forsvant inn i skogen med velfylte ryggsekker.

På Besserud var det mange butikker der Rimi nå breier seg i ensom majestet. I den ene enden var det en kombinert baker- og melkebutikk. I den andre enden

lå fru Gulbrandsens "Lille Magasin" som førte alt hjertet kunne begjære fra damekonfeksjon, sysaker og strikkegarn, til leker, glansbilder, diverse gaveartikler og ukeblader. Midt imellom lå Kolonialbutikken med "Fisk og vilt" ved sin side. På stasjonen var det postkontor og en Narvesenkiosk, og på selve perrongen en kasse man måtte ha nøkkel til, der trikkførereren kunne legge godspakker som ble sendt fra butikker i byen på bestilling.

Fra Krag's vei gikk det en sti ved enden av haven vår gjennom skogen og ned til "Moens" (husmannsplassen Løkka). Den stien trakk jeg ofte opp på egenhånd helt fra femårsalderen av, slik den var blitt gått opp før meg av eldre søsken og andre. Plassen var nærmest på størrelse med en dukkestue. Ved inngangen var det en liten todelt, overbygd veranda. På varme dager hendte det at herr Moen satt der, taus på benken, med en øl foran seg. På den andre siden av verandaen pleide det på forsommeren å ligge en liten kasse, godt foret med lune tøystykker, med et kull nyfødte hundehvalper eller kattunger. Innenfor var kjøkkenet, der en blid fru Moen alltid ønsket velkommen. Innenfor der igjen lå stuen. Om vinteren var det alltid varmt og lunt der, og mange mennesker fylte det lille rommet. Det var to sofaer dekket med fargerike luretepper på hver side av et lavt bord. På bordet hadde de en figur der landskapet inni ble dekket av snestorm hvis man snudde den på hodet – fascinerende. På den innerste veggen var det et vindu der man kunne se ut på engen og uthuset til venstre opp mot skogen. Der hadde de høns og kaniner, og visstnok også gris og en temmet hare,

som fru Moen hadde funnet i skogen. På loftet i uthuset bodde eldste datteren Liv (i allfall om sommeren). Den nest eldste datteren het Kari og var rødhåret. Hun arbeidet en tid som daghjørpe hjemme hos oss mens hun prøvde å komme inn på sykepleierstudiet. Lars var på alder med meg eller litt eldre, selv om han var mindre enn meg av vekst. Han var ikke interessert i å leke med småjenter. Jeg så et TV-program for en del år siden om rosemalning og restaurering av bondemøbler, der rosemaleren het Lars Moen; jeg er nesten sikker på at det var ham. Yngstedatteren het Turid og var liten og vever og lys.

Det hadde vært en sønn til, Sven-Erik het han. Han hadde omkommet i en trafikkulykke – han var blitt påkjørt på sykkel i krysset mellom Bjørnveien og Stasjonsveien. Da hadde min eldste søster Kari resolutt gått ned med bøtte og vann og vasket vekk blodet som lå igjen i veien, slik at fru Moen skulle slippe å se det hver gang hun måtte gå forbi når hun gikk med avisen.

For meg var besøkene hos Moen selve eventyret. Der var alt som ikke fantes i den velordnede verden der min mor regjerte. Jeg minnes min vantro engang på kjøkkenet hos Moens da jeg kommenterte at Turid gikk med det broderte forkleet sitt på vrangen: Da forklarte fru Moen med skoyeraktig mine at forkleet allerede var skittent på retten, så da var det bare å snu det, så var det "rent" dobbelt så lenge.

Jeg husker også en gang, det må ha vært om vinteren, at det var blitt bek mørkt mens jeg var på besøk. Det var umulig å gå hjem igjen gjennom skogen, og veien rundt kjente jeg ikke. Da fulgte Kari Moen meg ut Bjørnveien, bort Stasjonsveien,

opp Holmenkollveien og så stien opp til Krag's vei, som ligger der veien inn til terrassehusene i Løkkaskogen går i dag. Det var langt og tok tid for en femåring. Hjemme var det ståhei, ingen visste hvor jeg var, og mor var blitt veldig engstelig.

En av min barndoms kjæreste leker fikk jeg av fru Moen til bursdagen min. Det var en utstoppet katt hun selv hadde sydd av brun cordfløyel skjøtet sammen med store, jevne trollsting. Øynene var to sorte, runde knapper, munnen av brodert ullgarn, og værhårene var av stiv hamp. Den fikk navnet Pussi og lå alltid ved min side i sengen når jeg sov.

Stien ned til Moens ble også trakkert den motsatte veien, i en periode særlig av Moens hund Tippi, som hadde et nært forhold til min dyrekjære storesøster. Dette forholdet skulle ende i et tragisk sjalusidrama, da Tippi bet i hjel et ekorn som var falt ut av redet, og som min søster hadde liggende i en pappeske foret med bløt bomull. Hun ble så fortvilet og sint at Tippi aldri våget å komme tilbake etter dette.

Engang var det kommet min mor for øre at fru Moen hadde fastslått at "fru Børresen er ikke som dom andre fine". Ikke noe kompliment har min mor båret med større stolthet, såvidt jeg vet. De to hadde nok det til felles at de visste å verdsette en persons egenskaper uavhengig av bakgrunn og status.

Det lille huset på Løkka skulle ligge fraflyttet, overgrodd og forlatt i flere tiår, før det til slutt ble revet ved et nytt tusenårskifte, for å gi plass til det moderne boligkomplekset som nylig er blitt bygget på oppsiden av Bjørnveien i svingen ved Holmenkollen tennisklubb.

Tilegnet Thora Moen.

FLYHAVARI PÅ VOKSENKOLLEN

18. desember 1945

AV **GUNNAR SANDSBRATEN**

Klokken 1104 på formiddagen 18. desember 1945 havarete et militært transportfly av typen Dakota (C-47) like syd for Voksenkollveien, i utkanten av tomten til det nedbrente Anne Kures hotell. Av 18 om bord omkom 16 personer; bare to overlevde. Blant de omkomne var det to nordmenn.

I begynnelsen av mai 2004 fikk Vinderen Historielag en henvendelse fra Thomas Sørдалen, som bor i nærheten av Kragerø, om mulige opplysninger om dette flyhavariet. Sørдалen interesserer seg for flyhavariet og har opprettet en

Kikutkartet, målestokk 1:25 000, Statens kartverk.

hjemmeside på internett. Nå hadde han fått en henvendelse fra en canadisk dame, hvis far hadde vært et av de omkomne besetningsmedlemmene på det havarete flyet. Denne damen hadde nå planlagt å besøke Oslo for å se farens grav, og om mulig havaristedet.

I 1945 var jeg 12 år, og bodde som nå i Svarttrostveien (den gang Måltrostveien 35). Dagen etter havariet var jeg sammen med noen kamerater oppe på havaristedet. Da var det en administrativ norsk vakt der, men vi kunne spasere mellom vrakdelene av det store flyet. Etter 1945 har jeg ofte spasert forbi havaristedet på Voksenkollveien, uten å ha vært direkte på havaristedet.

Jeg fikk spørsmål fra Per Henrik Bache i historielaget om jeg kjente noe til dette flyhavariet og ble med en gang interessert i å bistå med å finne detaljer om havariet. Etter hvert viste det seg at det aktuelle besetningsmedlemmet var navigatør om bord, og jeg har tjenestegjort i nesten 10 år i samme funksjon i det norske flyvåpenet, ved 335 skvadron.

Sammen med min kone tok jeg en tur opp til havaristedet 5. mai. Det viste seg at den traseen langs en spasersti fra hotellruinene var fullstendig blokkert av vindfall fra en kraftig vind som herjet området noen år tilbake. Vi måtte derfor gå nedenfor branntomten for å komme bort til selve havaristedet. Det var ikke tegn å se til vrakrester, og disse var mest sannsynlig ryddet bort i 1945.

Jeg tok kontakt med Astrid Haugan som bodde i Orreveien i 1945 (og fortsatt

Datter, svigersønn og guide på havaristedet. bor der), og spurte om hun hadde noe kjennskap til havariet. Hun kunne fortelle at hun hadde vært oppe på havaristedet samme dag som flyet styrtet, og godt kunne påvise det nøyaktige stedet.

Jeg tok kontakt med Aftenposten for å få adgang til avisene for desember 1945, og ble henvist til Nasjonalbibliotekets avdeling i Oslo. Der fikk jeg anledning til til å se mikrofilmbilder av både Aftenposten og Arbeiderbladet. Mikrofilmene og leseutstyret var dessverre i så dårlig forfatning at jeg bare måtte lese og notere, men jeg fikk de opplysningene som var aktuelle.

Aftenposten hadde allerede i sin aftenutgave 18. desember en artikkel om havariet, og i morgendnummeret dagen etter var det en utførlig artikkel med bilder

fra havaristedet. De samme opplysningene kommer fra i Arbeiderbladets utgave 19. desember. Det følgende er et kort sammendrag av disse artiklene.

Ulykkesdagen

Flyet hadde vært på vei fra København til Fornebu. Det hadde vært mangelfullt radiosamband mellom Fornebu og flyet, og værforholdene på Fornebu hadde vært vanskelige. På Fornebu var et nytt instrumentinnflygingssystem under montering, men var ikke operativt. Brannvesenet hadde rykket ut fra bl. a. Smestad brannstasjon, men hadde brukt hele 30 minutter på strekningen til Voksenkollveien på grunn av føreforholdene. Sykebiler fra bl.a. Ullevål

Over: Den britiske kirkegården på Vestre Gravlund.
Neste side: Graven til flying officer K.F. Study, navigator.
Foto: Gunnar Sandsbraaten.

sykehus hadde også kommet fram, men transporten av fire overlevende til Voksenkollveien og videre til Ullevål sykehus hadde tatt tid. To av disse døde umiddelbart etter ankomst til sykehuset, mens de to andre, løytnant Nelson fra USA og Kurt Wiesman, amerikaner fra USA med tyske foreldre, overlevde havariet. Blant de omkomne passasjerene var det to nordmenn: direktør Hjalmar Steenstrup og marineløytnant Inge Johansen. Hjalmar Steenstrup hadde hatt en sentral rolle i heimefrontens ledelse under krigen. Han var blitt arrestert av tyskerne og hadde sittet i tysk konsentrasjonsleir til frigjøringen i

april. Nå hadde han vært et av Norges vitner i Nürnberg-prosessen, og var på hjemreise derfra. Han hadde billett på ruteflyet fra København til Oslo, men dette flyet var innstilt. I stedet hadde han fått "haike" med det allierte militærflyet.

Den første som kom til havaristedet, var vaktmester Juelsen. Han fortalte til Aftenposten at han oppholdt seg i et lite hus like ved det nedbrente hotellet, og hørte en sterk motordur før lydene av trær som ble brukket. Han løp så bort til havaristedet og fant flyvraket i brann. Andre naboer kom også raskt til, men det var lite de kunne gjøre for de overlevende før redningsmannskapene kom.

Besøket

Det var Thomas Sjørdalen som hadde kontakt med Sandra Massine og hennes mann før de kom på besøk. Jeg avtalte med Sjørdalen å treffes på parkeringsplassen ved Vestre Krematorium om ettermiddagen 18. mai. Om morgenen var jeg en tur oppe på havaristedet og plukket noen grener og blomster fra det som vokste der, for å ta med ned til graven. Til avtalt tid kl 1400 møttes vi så på parkeringsplassen, og gikk med en gang ned til graven som er en av gravene i området for falne fra

Det britiske samveldet. Området var pent stelt, og dette imponerte de to besøkende fra Canada. Hver gravstøtte er merket med navn, og en spesiell hilsen fra familien til vedkommende, i dette tilfelle fra Sandra og hennes mor. Dette virker sterkt, sammenlignet med de mer upersonlige gravstøttene jeg har sett på andre krigskirkegårder. Jeg forstod at det å finne sitt eget navn på gravstøtten, også gjorde et sterkt inntrykk på Sandra. Hun var født i 1945, og hadde aldri truffet sin far Kenneth Study. Etter besøket på gravlunden kjørte vi

opp til Aslakveien på Røa. Derfra er det god utsikt oppover Holmenkollåsen, og en kan se havaristedet på toppen av åsen.

Så bilte vi opp Holmenkollveien og Voksenkollveien. Fra Hospitsveien gikk vi til fots inn til havaristedet, og jeg fortalte hvordan det hadde sett ut i 1945. Dessverre var Astrid Haugan bortreist denne dagen, og kunne ikke være med. Jeg gjenfortalte i stedet hennes beretning om forholdene på stedet umiddelbart etter havariet. Vi gikk da inn fra Hospitsveien langs en merket sti mot

Lille vann. Også denne stien var delvis sperret av vindfall, men var enkel å følge. Sammen lokaliserte vi havaristedet. En kan tydelig i dag se en åpning i skogen hvor vegetasjonen er forskjellig fra området rundt. En kan også se stubber av grove trær. Disse trærne har sannsynligvis blitt kuttet eller skadet av flyet, og stubbene er et resultat av oppryddingen i 1945. Jeg kan huske at det hadde vært brann i en del av flyet, og at denne hadde spredd seg til busker og trær, uten å forårsake noen direkte skogbrann. Havariet skjedde jo i desember, og det var sludd på bakken og fuktig vær. I 1945 var det ingen bebyggelse i nærheten av havaristedet. I dag er den nærmeste bebyggelsen Voksenkollveien 28 og bebyggelsen i Orrebakken som ligger nedenfor havaristedet. Havaristedet ligger bare 10-15 meter sydøst for gjerdet rundt Voksenkollveien 28.

Etter dette stoppet vi litt ved restene etter Anne Kures hotell, og så på den stien som redningsmannskapene hadde brukt i 1945, før vi fulgte "turistløypen" om Kragstøtten, Frognerseteren og Kongestaturen ved Holmenkollbakken tilbake til Vestre Gravlund. Dagen etter spiste jeg middag sammen med Sandra Massine og hennes mann, og vi fikk da anledning til å prate igjennom hva de hadde sett dagen før. Onsdag, etter tre dager i Oslo, reiste de videre med tog til Bergen for å besøke noen fjerne slektninger.

Havariårsaken

I Aftenposten og Arbeiderbladet er det ikke nevnt noen årsak til ulykken, og det er naturlig, så kort tid etter. På bakgrunn

av min erfaring som besetningsmedlem på denne flytypen, og de opplysninger som kommer fram i avisene, ligger det nær å tro at det har vært vanskelige isingsforhold i Oslo-området denne dagen. Utsagnet i avisene fra brann- og redningsmannskapene går også i den retning. I en situasjon med underkjølt regn vil flymotorene miste mye av sin effekt, og flyets løfteevne vil kunne bli redusert vesentlig. De som oppholdt seg i nærheten av havaristedet, opplyser at de hørte kraftig motordur, og dette kan tilsi at flyets motorer fungerte med høyt turtall, men at effekten ikke var stor nok til å stige over åsen. På denne tid i 1945 var det i tillegg til Fornebu bare en alternativ landingsplass i Østlandsområdet; Gardermoen, som var en stor militær flyplass. Det er derfor naturlig at mannskapet, etter et mislykket innflygingsforsøk på Fornebu, satte kursen for Gardermoen. Dersom det var alvorlig ising i luften, kunne lett flyets stigeevne bli for liten for å komme opp i sikker flyhøyde for passering av Voksenkollen/Holmenkollen. Opplysningen om at ruteflyet fra København til Oslo var kansellert denne dagen, kan også indikere at det var dårlig flyvær i Oslo-området. Jeg har vært i kontakt med Meteorologisk Institutt for om mulig å få noen værobservasjoner fra 1945 som kan bekrefte en slik teori, men det synes vanskelig blant annet fordi flyværetjenesten på dette tidspunkt var under overføring fra militær til sivil myndighet.

VÅRTUR I TROSTERUDVEIEN

AV FINN HOLDEN

Kunsthistorikeren Frank Ødegaard tok med seg 30 medlemmer fra Gulleråsen på en vartur for å betrakte fine eksemplarer av 1950- og 60-årenes boligarkitektur. Vi gikk opp stigningen til Planetveien for å betrakte Arne Korsmos tre boliger der. Før han tegnet disse husene, hadde han avsluttet funkisvillaene i Havna allé, som han sa ikke var fullkomne. Han ville nå prøve et nytt konsept med store glassflater mot naturen, for å oppheve skillet mellom ute og inne. Vinduene gikk fra tak ned til en løpende benk langs vindusveggen. Løse, firkantede puter kunne flyttes etter været ute. Korsmo brukte bærende jernbjelker som kunne lette presset på veggflatene med de store vinduene. Virkningen er slående, du står i stuen, men opplever å stå ute i naturen. Mens husene er åpne mot naturen, er de helt lukket mot veien.

På veien videre mot Trosterudveien passerte vi husene fra slutten av 1990-årene, store og dyre med flott utsikt, men med et tett miljø på små tomter. Øverst i Trosterudveien stoppet vi ved et hus Frank Ødegaard synes er svært spennende, et trehus med et stueutbygg i sandblåst betong, et spennende samspill mellom byggherre og arkitekt. Lenger nede passerte vi et 60-årenes hus med en kraftig annen etasje på en tilbaketrukket førsteetasje, soverom nede med lite sol, stue oppe med sol og utsikt.

Et typisk 60-tallshus på den andre siden av veien hadde mørkt treverk brutt

av røde teglvegger tvers gjennom ytterveggen. Gjennomgående for 60-talls-husene var fint samspill hus og terreng. I Trosterudstien stoppet vi ved Wenche og Jens Selmers hus fra 1963 i en ren, nøktern, ærlig stil, som de hadde vunnet Treprisen for.

Trosterudveien har mange spennende hus, store, kostbare boliger på store tomter. Dette rike området har navn etter husmannsplassen Trosterud under Ris.

Vi kommer til å fortsette slike turer gjennom bydelens spennende bebyggelse. Vi går og snakker om arkitektur og miljø og lærer mye. Neste gang håper vi på flere deltakere.

Lederen i Vinderen Historielag og deltakerne takket Frank Ødegaard for en lærerik tur.

TENNISVEIEN 28C

AV FINN HOLDEN

Fortetting av småhusområder er et betent politisk tema, der mange hensyn strides: behovet for nye boliger, hensynet til naboene, tilpasning til eksisterende bebyggelse og trafikforhold er noen av dem. I Tennisveien 28C på Slemdal har denne konflikten foreløpig fått et resultat som ingen ønsker. Tilpasning til et småhusområde skulle vel tilsi flere småhus, ikke store blokker. Men i Tennisveien kan resultatet bli omvendt.

Utbyggeren på tomten til Tennisveien 28C ville opprinnelig ha fireetasjers blokker, som naboene protesterte sterkt imot. De kalte prosjektet Lille Manhattan,

Mens blokkene ville ha dannet en 11 meter høy sammenhengende mur, ga småhusene luft på tomten og passet godt inn i området. Men Plan- og bygningsetaten protesterte; småhusene var for høye og store. Etaten avslø det nye prosjektet.

Utbyggeren hadde vist god vilje til å tilpasse seg

et fremmedelement i strøket. Likevel godkjente Plan- og bygningsetaten i Oslo prosjektet i 2001.

Men utbyggeren tok hensyn til protestene og fremmet et prosjekt som naboene ble svært fornøyde med, en tomannsbolig og to tremannsboliger.

etter naboenes ønsker og ta hensyn til det eksisterende bomiljø. Men når det ikke gikk for Plan- og bygningsetaten, tok han fram igjen de tegningene som var godkjent i 2001. Avdelingsleder i Plan- og bygningsetaten sa riktignok til Aftenposten Aften at dette prosjektet

Småhusplanen

- Planen skal behandles politisk i høst og omfatter 2000 småhusområder i nye by. Den gjelder for byggperioden 2001-2005.
- Byggingen skal være i samsvar med eksisterende bebyggelse.
 - Hvert enkeltbygg skal ha et minimum av 100 m² og skal ha en høyde som ikke overstiger 10 meter.
 - Hver enkelt bygning skal ha en minimum høyde på 10 meter.
 - Utbyggingen skal være i samsvar med eksisterende bebyggelse.
 - Hver enkelt bygning skal ha en minimum høyde på 10 meter.

ikke ville fått grønt lys i dag. Men prosjektet med tomannsbolig og tremannsboliger var ”strøksfremmede” ifølge avdelingssjefen, ”for høye og manglet småhuskarakter”.

Resultatet blir derfor Lille Manhattan som egentlig ingen vil ha, ikke naboene fordi blokkene er for høye og for lange, ikke plan- og bygningsetaten fordi blokkene ikke følger de nye reglene for nybygg i småhusområder.

Vinderen Historielag har som ”formål å vekke interesse og skape forståelse for vår bydels historie. Det er viktig å ta vare

på gamle minner i vårt nærmiljø som en kulturarv vi ønsker å gi videre”. Fortetting i småhusområder bør ta vare på kulturverdiene i eksisterende bebyggelse og ikke ødelegge boligmiljøer. De nye reglene for bygging i småhusområder tar hensyn

til dette. Det nye synet på boligbygging i gamle boligmiljøer bør tilsi at partene bør møtes til samtaler før uopprettelig skade har skjedd.

Ifølge Ullern Avis Akersposten 2. juni vandret bydelspolitikere rundt i Vinderenområdet for å se på tomter hvor ”utbyggingen kanskje kunne vært løst på en annen måte, for å si det mildt”. Kan ikke politikere og reguleringsmyndigheter lære av gamle dumheter?

Lavblokkene til venstre ville ikke blitt godkjent i dag. Småhusene over passer ikke inn i strøket mener kommunen. Alle utklippene er hentet fra Aftenposten Aften 20.08.2004

ANTIKVARENS HJØRNE

VINDEREN HISTORIELAG

ÅR	REGNSKAP 2001	REGNSKAP 2002	REGNSKAP 2003	BUDEJETT 2003	BUDEJETT 2004
Medlemsmer per 31.12	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
RESULTAT REGNSKAP					
INNTEKTER					
KONTINGENTEN	68 000	110 000	110 000	108 000	110 000
QUART	21 000	25 775	23 000	28 000	29 000
SALES INNTEKTER	2 000	807	2 000	2 000	2 000
SUM DRAG. INNTEKTER	110 000	146 582	135 000	140 000	141 000
UTGIFTER					
MEDELINNSLAGET	62 000	65 000	71 000	65 000	60 000
MØTEUTGIFTER	13 000	27 220	20 722	20 000	20 000
FOTOKOPIER	0	3 820	6 188	10 000	10 000
POST OG UTGÅENDE	18 000	20 200	21 000	20 000	20 000
KONTORUTGIFTER	18 000	25 041	24 000	20 000	20 000
REISEUTGIFTER	2 000	2 111	1 750	2 000	2 000
SUM DRAG. UTGIFTER	113 000	143 400	146 660	137 000	132 000
DRAG. RESULTAT	-3 000	3 182	-1 660	3 000	9 000
RENTENYTTEN	10 000	10 720	10 000	10 000	0 000
ÅRST. RESULTAT	7 000	13 902	-1 660	4 000	9 000
BALANSE PER 31.12.					
EBENEN					
KASSE	3 000	7 182	-1 660		
BANK-DRIFT	0 000	3 800	7 000		
REKONSTRUKTIVT - 2004 DELGJØR	0 000	0 000	0 000		
DRAG. BEV. BEV. BEV. BEV. BEV.	200 000	200 000	200 000		
SUM EBENEN	203 000	211 000	207 000		
GJELD OG EGENKAPITAL					
PREM. BEV. BEV. BEV. BEV. BEV.	170 000	171 000	170 000		
PREMIER I KASSE	0	0	0		
FORBEH. PÅ TILGANGS	33 000	40 000	37 000		
ÅRST. RESULTAT	7 000	13 902	-1 660		
SUM GJELD OG EGENKAPITAL	203 000	211 000	207 000		

Dragen, 31.12.2004

Årsregnskapet 2002 og 2003 er revidert og kontrollert i samsvar

1. Dette regnskapet er basert på de opplysningsgrunnlag som er forelagt i regnskapet.

Per Håvard Børve
Generalsekretær / leder

Tore Hånes
Medlem

Bjarne Mørland
Medlem 01.04.04

AV HELGE RØNNEVIG JOHNSEN

”LUREN”

I 1965, da Ris skole var 50 år gammel, ble det utgitt et jubileumsskrift. Redaktør av skriftet var den flittige gymnasiast Inge Lorange Backer. Han skrev flere av artiklene i jubileumsboken, blant annet en om elevenes publikasjoner. Her skriver Inge: ”Alt fra tidlig av har elevene ved de høyere skoler følt trang til å prestere en annen form for skriftlige dokumenter enn norske stiler. Derfor varte det heller ikke lenge før man ved Ris fikk i stand en skoleavis. Den ble lagt under RiGySa (Ris gymnassamfund), som var sentrum for elevaktivitetene før krigen. ”Luren”, som avisen het, ble lest opp på hvert RiGySa-møte, og hver gang var det nye redaktører.”

Jeg hopper i artikkelen og la Inge fortsette: ”Dessverre finnes det, så vidt vites, ingen eksemplarer av de gamle avisene. Det sies at førstesiden av og til var det rene kunstverk, og avisen skal ha vært full av gode og vektige artikler i tidens debatt, både når det gjaldt politikk og kunst. Humoristiske og ironiske artikler hadde også sin faste plass, ofte i form av beretninger om og kommentarer til lokale begivenheter og personalia.” Så langt Inge Lorange Backer, i dag professor, dr. juris.

Alt i artikkelen er korrekt, bortsett fra en opplysning. Det finnes nemlig eksemplarer av ”Luren”. Jeg er i besiddelse av årgangene 1925, 1926, 1933, 1934 og 1935. Disse årgangene er skrevet inn

i to protokoller, som nå er ganske slitte. Hver avis har en tegnet forside, noen enkle, noen praktfulle i nydelige farver. Innholdet i avisen er som Inge beskriver, og hvert nummer skulle også ha en prolog og en epilog. De forskjellige artiklenes nivå er svært variabelt. Noen er plumpt gymnasiale, mens andre kan være ganske gode. De politiske debattene i ”Luren” var selvfølgelig preget av en tid med store spenninger, og diskusjoner om fascisme og kommunisme ble også ført her. Ris skole var nok dominert av konservative elever; nazi-sympatisører var det derimot ikke mange av. Det var et fåtall som talte varmt for det nye Tyskland i ”Luren”s spalter.

De allerede nevnte forsidene er nok det vi i dag synes er det mest fascinerende med ”Luren”, tidstypiske som de er. Tegnerne er det vel få som har hørt om i dag, men jeg nevner de beste: Rolf Petersen, Andreas Aabel, Bjarne Alexis Leisegang, Fridtjof Getz, Per Torp, Henning von Zernichow og Johan Theodor Landmark. Jeg er også sikker på at noen av pikene lavet noen av de vakre tegningene, men signaturene kan være litt vanskelige å tyde.

Det vil virke litt trettende å ramse opp alle redaktørene for hver avis, som faktisk kom ukentlig. Det ville imidlertid være hyggelig hvis gamle førkrigslever fra Ris skole, eller andre, stakk innom antikvariatet for å ta ”Luren” i øyesyn.

Dette budsjettet ble lagt fram på årsmøtet 2004 uten styrebehandling først. Styret har senere vedtatt å redusere utgiftene for 2004 med kr 35 000.

